J. Swift

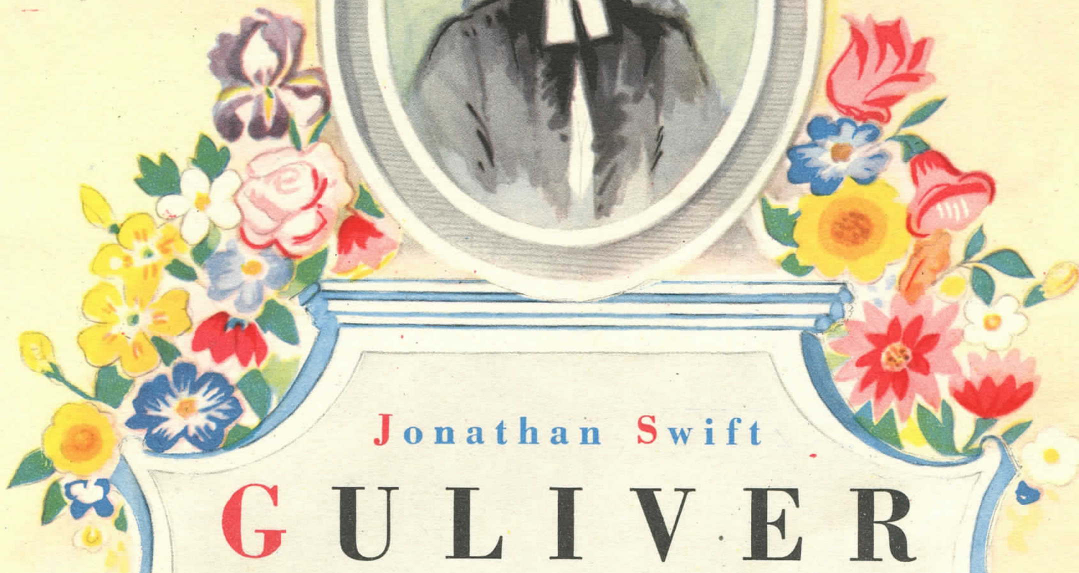
Guliver

među Liliputancima

ilustrirao:
V Kirin

Jonathan Swift

GULIVER

Među Liliputancima

Ilustrirao Vladimir Kirin

Priredio Ivan Brlić

NAKLADA „COLOR" ZAGREB

I.

TKO SAM I ŠTO SAM, TE KAKO SAM DOSPIO MEĐU LILIPUTANCE

Guliver mi je ime. Treći sam sin malog engleskog zemljoposjednika u Nottinghamshire. Otac me nije mogao školovati, pa me dadne u nauk. Učio sam u Londonu za ranarnika ili vidara, koji vida i povija, pali i čisti rane. No ja sam htio da naučim više: da budem pravi liječnik. Sakupismo dakle u cijeloj našoj kući i obitelji oko 40 funti, osigurasmo daljnjih 30 funti godišnje, te ja odoh u Nizozemski grad Leiden na sveučilište.

Kad sam svršio škole i postao liječnik kojekako sam se probijao kroz ovaj bijeli svijet, ali u Londonu nikako nisam mogao uspijevati, jer je u njemu bilo i suviše liječnika. I oženio sam se u to doba. I lijep sam miraz po ženi dobio, ali se u Londonu nisam mogao održati.

Odlučim dakle, da budem odsad liječnik na brodu. Putovao sam na raznim brodovima i po svim morima i oceanima. Uvijek sam se s putovanja opet vraćao k svojoj ženi u London i svakiput sam iznova pokušavao ne bi li u Londonu stvorio liječničku praksu.

Kad sam konačno uvidio, da mi je sav trud i sve nastojanje uzalud, a savjest mi nije dala da si ispomognem nekim liječničkim doskočicama, kojima višeputa pribjegavaju moji kolege u nevolji, primim ponudu kapetana Pricharda, da mu budem liječnikom na njegovu brodu »ANTILOPA«.

To je bio začetak mojim čudnim putovanjima.

»ANTILOPA« razape jedra i otisne se u debelo more iz luke Bristol, dana 4. svibnja 1699. godine. Namjerismo put Južnoga mora. Kad smo već dugo plovili i bili nekako u pravcu Australije, baci nas bijesna oluja nekud na sjeverozapad od Tasmanije. Bili smo na 30. stupnju južne širine. Mjesec je studeni, a to je u onim krajevima početak ljeta. Ipak nam je vrijeme bilo nepoćudno. Nad morem magla. Tako se i desi nesreća, što je bila povod mojim daljnjim čudnovatim doživljajima.

Dne 5. studena ugledaju mornari, kroz maglu, golemu mračnu hridinu, sasvim na domak kljunu našega broda. Bura je udarala silnom snagom i nosila nas upravo na pećinu. Nije bilo spasa. Već u slijedećem trenutku tresne »ANTILOPA« o stijenu i razbije se. Ja se nekako domognem čuna za spasavanje. Valovi i vjetar nosili su unatoč mog veslanja čamac kuda su htjeli, pa se tako nakon nekog vremena i čun razbije. Bio sam dobar plivač, pa sad upnem plivati, onako, bez cilja, na sreću. Doskora osjetih tlo pod nogama. Bio sam na plićini. Uspravim se dakle, i ugledam kopno, jednu milju daleko. Stanem gaziti po plićini spram obale. Bura je popustila. Tako sretno stignem na kraj. Moralo je biti oko osam sati uveče. Bio sam sav iznemogao od muke i preživjelih užasa, od vesala i plivanja. K tome je bila sparina.

Stoga pođem još oko pola milje dalje na kopno, ne bih li se u koga sklonio; ali nigdje ne naiđem ni na kuću ni na ljudsko naselje.

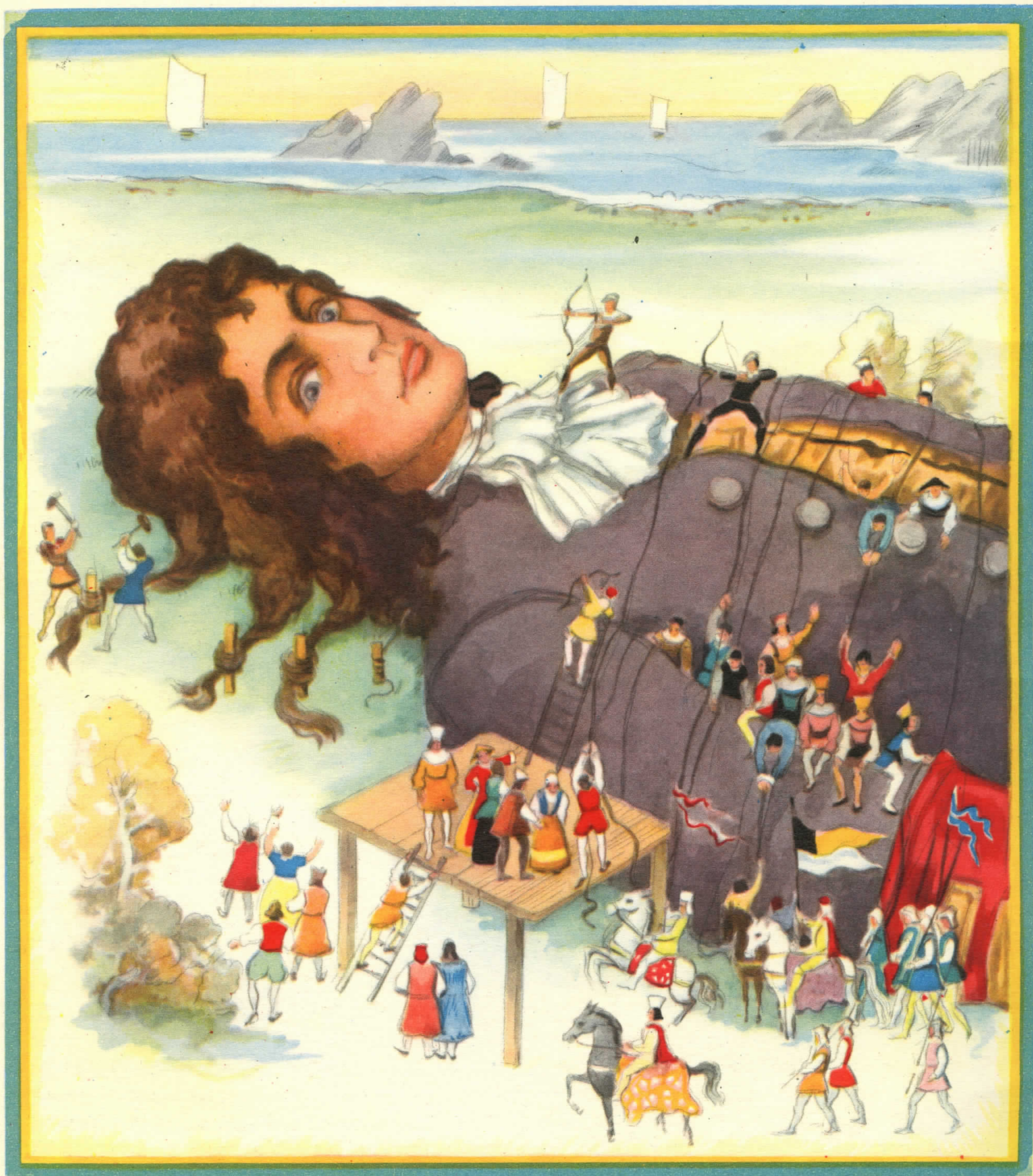
Iznemogao spustim se u travu i odmah usnem. Spavao sam tvrdo, kao nikad u životu. Prospavao sam tako cijelu noć. Pa kad sam se ujutro probudio i htio dići: nikud ni makac! Ležao sam na leđima, a ruke, noge, glava i cijelo tijelo bilo mi je kao prišiveno uza zemlju. Okolo naokolo mog tijela bilo je u zemlju zabijeno sijaset malih stupića, a preko mog tijela, preko nogu i ruku bila je ispreletena čitava mreža tananih užeta, kojima sam bio svezan o te stupiće. Pa i dugačka kosa bila mi je na isti način o te stupiće svezana. Tako nisam mogao ni glavom ni udovima ni maknuti, već sam nepomično ležao nauznak i gledao u nebo.

Odjednoć mi uho počne osluškivati neko zujanje, mrmor, kao da je žamor bezbroja malih nekih bića, a odmah zatim osjetim, kako se nešto sitno, živo, vere po meni. Plazi po mom tijelu, sve bliže glavi. Osjetim da mi je već na bradi, pa opustim oči i ugledam nešto, što još nikad vidio nisam. Malog čovječuljka, jedva 15 cm. visokog, s napetim lukom i zadjenutom strelicom u rukama, a s tobolcem punim strijela na leđima. Za njim još četrdesetak isto tako sićušnih ratnika. Od čuda i snebivanja zaričem kao lav. Malih ratnika nestade. Kako su mi kasnije kazivali, neki su poskakali s moga tijela na zemlju, pa su u tome polomili ruke i noge. Čas kasnije osjetim, kako se neki ponovo po meni veru.

Dozlogrdilo mi. Trgnem svom snagom lijevu ruku. Zaboli me, ali uspijem, te je oslobodim. Zatim trgnem i glavom. No svezana mi kosa prouzroči neizdrživu bol. K tome mi stadoše u taj čas maleni strijelci s mojih prsiju odapinjati svoje sitne strelice ravno u lice: kao da su mi se tanane, otrovane iglice zabadale u kožu. Ipak sam uspio svoje spone toliko razlabaviti, te sam mogao donekle glavom krenuti na desnu stranu.

Sad ugledam kraj sebe na zemlji pravo čudo: čitav mali narod. Radnici i vojnici, kopljanici i konjanici, muško i žensko, a sve sitno kao onaj ratnik, što mi se bio uspeo na bradu i što ga prvoga ugledah. Radnici su zabijali stupiće i natezali užeta, narod je nešto klicao, vojska je bila spremna za juriš na me. Neka ličnost vrlo visoka položaja, kako se to vidjelo po njenoj sjajnoj odori, bijaše u pratnji dvaju pratilaca i jednoga paža, a upravljala je radovima na mom zasužnjivanju. Taj je dostojanstvenik očito bio vrstan govornik. Stajao je na povisoko uzdignutoj tribini, pa je narodu držao velik i važan govor. Nisam, dakako, razumio njegovih riječi, ali sam razabrao iz njegovih kretnja, iz njegovih pogleda, što ih je povremeno bacao na me i iz izražaja njegova lica, da mi prijeti, ako ne budem slušao, a da će mi biti milostiv, ako se pokorim.

Meni je bilo dojadilo. Nisam već mogao onako svezan nepomično ležati. A još većma me sunce palilo. Stoga stavim slobodnu lijevu ruku na srce, zatim njome ukažem spram sunca, pa učinim pri tome blag pogled. Dostojanstvenik onaj bijaše očito i mudar državnik, te odmah shvati, da na svoju dušu zovem sunce za svjedoka, kako ću biti poslušan.

Ipak mi odmah ne povjerova. I ne razveže me. Kako sam kasnije doznao, stigla je u to i zapovijed carskog krunskog vijeća, da me sputana prevezu s onog mjesta u carski glavni grad. Tamo će se dalje rješavati moja sudbina.

*

U to osjetim, kako me muči velika glad.

Otkako se ono »ANTILOPA« razbila o pećinu, nisam ništa ni okusio. Zato svojim čuvarima znakovima pokažem, da bih želio jesti. Mali je narod očito bio spreman na to. Vidio sam, kako je onaj velmoža izdao neke naloge. Već čas kasnije prisloniše nekoliko ljestava uz moje tijelo, a po njima se na me uspne stotinjak tih malih patuljaka, prteći mnoge košare natovarene mesom. I eto ih s tim svojim tovarom k mojim ustima: bijaše tu šunkica, plećaka, rebaraca i prsnih komada. Sve je bilo izvanredno ukusno priređeno, no svaki komadić sitan kao krilce od grlice. Osjećao sam, da su razni komadi od različitih životinja, no nisam mogao po okusu razabrati od kojih.

Sa svakim mojim zalogajem nestajale bi po dvije do tri njihove zdjele mesa, pa k tome po tri hljeba kruha, svaki hljepčić kano malen oraščić. Nosili su neumorno košaricu za košaricom, a nisu mogli da se dosta načude i nadive mojoj veličini i mome apetitu.

Bio sam i žedan. Opet im znakom pokažem, da bih želio piti. Čovječuljci su već dosad po mojim zalogajima spoznali, da meni male količine ne dostaju, pa pošto je to vrlo domišljat i okretan narodić, dovaljaše jedno od svoje najkrupnije buradi do u moju lijevu ruku, izbiše buretu gornje dno, a ja ga prihvatim i na dušak ispijem. Nije mi to ni teško bilo, jer je burence sadržavalo oko dva decilitra vina. Izvrsnog, laganog vina, po ukusu burgundca, ali slađeg i boljeg nego li je obični burgundac. Sad dovaljaše i drugo bure, koje nestade u mom gutljaju, kao i ono prvo. Dadem im znak, da sam još žedan, jer je bila sparina, a ja izmučen. No sad im je već bilo ponestalo zalihe. Pošto sam, dakle, ta čudesa izvršio, nastade među njima krika, nastade pocikivanje od radosti i oduševljenja, te se sad neki na mojim prsima uhvatiše u kolo i zaigraše sitno tanano, pa sve življe i pomamnije uz cik i pjesmu. Tad mi dadnu znak, neka ona dva prazna bureta bacim sa sebe na zemlju, no prije toga ukloniše narod, da se ne desi nesreća. Pa kad ona burad poleti zrakom, nije njihovom pocikivanju od radosti bilo ni kraja ni konca.

Moram priznati, da sam se ponešto divio onoj nekoj srčanosti i neustrašivosti tih sićušnih stvorova, velikih kao moj srednji prst, koji se nisu bojali uspinjati se na me, šetati po mome tijelu, a u mene je već jedna ruka bila slobodna! Višeput me znala obuzeti želja, da ih nekolicinu uhvatim u šaku i zavitlam uzduhom. No sjetim se, da sam još uvijek sputan. Uz to mi pane na pamet i to: nisam li ja po zakonima gostoljubivosti obvezan tome narodu, što me tako slasno pogostio?

U takovu razmišljanju savlada me dubok, dubok san.

Dok sam spavao, eto što se desilo: po nalogu carevu, a u smislu zaključaka krunskog vijeća, valjalo me sputana prevesti u glavni grad Liliputa.

Stoga, tek što sam usnuo, pristanu uza me ogromna kola — ogromna za liliputanske prilike — oko 2 metra duljine, blizu 15 cm. visine, a na 22 kotača! Slične su »strojeve« rabili za prevoz najvećih svojih ratnih galija, što su ih izrađivali njihovi vrsni inžinjeri u šumama, gdje drva ima u izobilju, pa ih odanle gotove prevozili na morsku obalu.

Na takova me kola podiže svezanoga 900 najjačih ljudi u zemlji i to pomoću Arhimedovih kolotura. Jer, Liliputanci su na glasu sa svoje spretnosti i domišljatosti. Po rubovima kolâ učvrstiše gvozdene karike. Kad me s kolotura spustiše na kola, povezaše me užetima o te karike. Tad upregnu 1500 najtežih vranaca iz carskih konjušnica, što su živjeli o zobi i o svakom dobru, pa će potegnuti teret ma kolik bio. Uz bokove razvrstaju stražu konjaničku, stražu od kopljanika i strijelaca s lukovima i tobolcima punim strelica, a sprijeda i straga uvrstiše bakljonoše, što će noću osvjetljivati put.

Tako se krenu povorka put Mildendosa, glavnog grada Liliputa.

Poslije četiri sata putovanja nenadano se probudim i kihnem. Sve što se do tog časa desilo saznao sam tek tri nedjelje kasnije, jer sam spavao kao top. Saznao sam i to, zašto sam tako tvrdo spavao i zašto sam se onako nenadano probudio. Mali čovječuljci usuli su mi u vino neki napitak za spavanje, kako bi me lakše podigli na kola i na njima me svezali. A probudio sam se i kihnuo, jer se neki mali drznik stao zabavljati tako, da mi je svojim kopljem čeprkao po nosnici. To me škakljalo, kao da mi netko tura slamčicu u nos, pa sam konačno morao kihnuti i probudio se. Mali bezobraznik je s mojom sapom odletio u zrak i oborio se o zemlju kao vreća, pa sam kasnije i to saznao, da je slomio nogu.

Onaj smo dan putovali sve do noći. Noću me stražilo sa svake strane po 500 kopljanika i strijelaca, a isto toliko bakljonoša osvijetljivalo je logorište.

Tek što je zora svanula krenusmo dalje, a o podne se stanemo primicati Mildendosu, glavnom i prijestolnom gradu njegovog carskog veličanstva cara od Liliputa.

II.

KAKO SAM DOŠAO I KAKO SAM SE SNAŠAO U GLAVNOM GRADU LILIPUTA

Kako sam opet stekao slobodu

Kad se naša povorka stala primicati Mildendosu, izađe joj najmanje 100.000 znatiželjnih patuljaka u susret. Izašao je i sam car od Liliputa u pratnji svojih visokih časnika. Kad je povorka stigla do pred sama gradska vrata i tu stala, počne se taj znatiželjni patuljasti svijet pomoću ljestava uspinjati

na me i verati se po meni, te me razgledavati. Cara ne pustiše njegovi viši časnici, da se uspne na me, jer bi time svoj previšnji život izvrgao ozbiljnoj pogibli.

Pred ulazom u grad stajao je star i napušten hram. Bio je to jedan od najvećih hramova u Liliputu. Oko 2 metra dugačak, 1 metar širok, a gotovo isto toliko visok. Glavna su mu vrata bila upravo toliko velika, da sam se mogao kroz njih provući, te se ležećki smjestiti u nutrinji hrama. Tu su mi zgradu odredili za stanovanje. Kraj glavnih vratiju uzidali su carski kovači i zidari 90 lanaca, tako debelih, kao oni, na kojima se kod nas nose ure. Tim mi lancima sputaše lijevu nogu, a lance zaključaše s 36 katanaca. Kad je to bilo gotovo, presijeku sva užeta kojima sam bio vezan za kola, a ja se po prvi puta opet mogoh osoviti na noge. Lanci o mojoj lijevoj nozi bili su toliko dugački, te sam mogao u polukrugu koraknuti naprijed i natrag. A mogao sam se i uvući u hram, te u njem leći.

Četiri sam noći neudobno proležao na tvrdom, kamenitom podu hrama. Četvrti dan odredi sam car da mi sagrade krevet. Od šest stotina liliputanskih kreveta, što ih kolima dopremiše do mog stana, sastaviše jedva postelju za me. Četverostruko sašiju svoje pokrivače, gunje i strunjače. No sve to bijaše još premalo: ozdola mi ne bijaše baš meko, a ozgor sam bio slabo pokrit.

U to odredi car, da moram njegovim činovnicima izdati sve predmete, što sam ih imao u džepovima. Činovnici će o tome sastaviti zapisnik, a kad budem odlazio iz Liliputa, vratit će mi se moje stvari. Ja poslušah carsku odredbu, nadajući se, da će mi konačno povjerovati, te me posve osloboditi i onih lanaca, što su mi još sputavali nogu. Otpašem dakle najprije sablju, izvadim iz pojasnih džepova svoje dvije kubure i kožnatu vrećicu za barut. Zatim povadim iz ostalih džepova: novčarku sa zlatnim i bakrenim novcem, džepnu uru i svoj dnevnik. Sve to položim do sebe na zemlju.

Carsko vijeće odredi, da se sablja, kubure i barut spreme u vojnu oružanu, a ostali predmeti da se pohrane u carskoj riznici. Tada provukoše dvojica najjačih carskih slugu dobar kolac kroz kariku moje džepne ure, te krajeve kolca uprtiše na ramena, pa tako ponesoše uru, kako kod nas vodonoše nose čabar pun vode. Ostale predmete otpremiše kolima u oružanu i carsku riznicu. Tom predavanju prisustvovalo je također nebrojeno mnoštvo vojske i naroda, pa car glavom s caricom i cijelim svojim dvorom.

Uopće su počele, od časa, kad su mene dopremili u Mildendos, grnuti u glavni grad nepregledne povorke radoznala naroda, da me vide. Oko mog nastana razapeše i udesiše Liliputanci udobne čadore za stanovanje i okrepu tih stotina tisuća znatiželjnika iz svih krajeva carstva Liliput. Mnogi su spretni trgovci i gostioničari zaslužili na meni čitave imetke, iznajmljujući te čadore za konak, a prodavajući hranu i napitak narodu. Međutim je ta znatiželja zaprijetila nesrećom čitavoj zemlji: ljudi su počeli zanemarivati svoje poslove; velike su površine zemlje ostale neobrađene; bilo se bojati teške privredne

krize, ako ne i same gladi. Car se našao u neprilici, pa je morao izdati, unatoč svoje vrlo blage naravi, svu silu oštrih naredaba protiv tih zloporaba.

U tom vremenu bijaše me car zavolio. Vidio je, da se ne opirem njegovim odredbama, a ja sam opet znao njega, caricu i cijeli dvor više puta zabaviti. Činio sam to, priznajem, i radi sebe: da mi vrijeme sužanjstva brže prođe. Tako sam jednoč na šest kolčića razapeo moj džepni rupčić oko 20 cm. nad zemljom, te kruto napeo, kao kožu na bubnju. Na razapeto platno podigao sam 24 najbolja carska jahača, koji su po toj platnenoj areni izvodili na svojim uvježbanim konjima najveće vještine. Za vrijeme tih igara držao sam njezino veličanstvo caricu, u njenoj nosiljci, na svome dlanu u visini razapetog platna, da bolje vidi.

Više puta sam znao podići na dlan svoje lijeve ruke pet do sedam Liliputanaca-veseljaka. Između palca i mezimca napeo bih tanano uže, poput naše pređe; pa dok su na užetu izvodili svoje vještine mlađi ljudi iz viših krugova, plesao bi obični svijet, na mom dlanu, kolo posebne, liliputanske vrste.

Za te sam se zabave odlučio, jer je njegovo veličanstvo bilo osobit ljubitelj spretnosti i vještine svojih podanika uopće. Tako je u Liliputu bio običaj, da svaki, koji želi postići položaj na dvoru ili u državnoj službi mora znati dobro plesati na užetu. Tko se k tome još umije na užetu prebacivati i izvoditi druge razne vještine, može računati na najviše položaje. Pa i aktivni ministri moraju, svake godine, pred njegovim veličanstvom, izvoditi akrobacije na užetu, da pokažu, nisu li možda uslijed starosti ili iznemoglosti izgubili svoju gipkost. Kod tog natjecanja nastoje jedni druge nadmašiti i tako istisnuti iz milosti njegovog veličanstva, pa se zato često događa, da se kod tog vrtoglavog natjecanja po koji s užeta svali, te dopane ozljeda. Neki su znali i po nekoliko puta pasti. Druga je igra, što je car osobito voli, preskakivanje dvorjanika i ministara preko odugačkog pruta, ili plaženje ispod pruta, što ga car drži u vodoravnom položaju. I tom se vještinom stiču visoke časti i položaji, a njom se osobito odlikuju dvorjanici i visoki dostojanstvenici.

Ali je car inače bio vladar milostiv i brižan, te je o svakoj važnijoj stvari u zemlji lično vodio brigu. Tako dođoše jednoga dana glasnici s obale morske u Mildendos i javiše, da su našli na obali, blizu onog mjesta, gdje je nedavno nađen gora-čovjek (to je bilo moje službeno ime), neki predmet. To je neka okrugla crna masa, mekana, iznutra šuplja, kako se po zvuku moglo ustanoviti, ma da je nitko nije mogao s mjesta krenuti. Opsegom zaprema prostor od prilike koliko spavaonica njegova veličanstva. Caru odmah dojaviše ovu vijest. Njegovo veličanstvo promisli stvar, posavjetuje se sa svojim perjanicima, pa zapovjedi, da se taj predmet, ako nije inače opasan, dopremi u glavni grad. I zaista, treći dan oko podne dovuče pet dobrih konja taj predmet do Mildendosa. Već sam izdaleka prepoznao, da je to — moj šešir. Ja sam ga bio još na »ANTILOPI« svezao vrpcom ispod podbratka i tako sam s njime na glavi doplivao do

obale Liliputa. Da li sam ga na obali sam zbacio s glave, jer se s njega voda cijedila, ne pamtim.

Konji su, na domak gradu, jedva još vukli teški teret, što su ga teglili gotovo čitav dan. Tako su morali i pratioci pomagati. Probušili su kopljima obod šešira na više mjesta, provukli užeta, pa i sami pomagali vući. Kad je povorka stigla u Mildendos, i kad se ustanovilo, da je taj predmet moj, izruče mi ga javne vlasti bez svakih daljnjih rasprava.

Već drugi dan mi je dobro došao kod jedne svečane smotre, kod koje sam, po želji carevoj, morao i ja sudjelovati. Njegovo veličanstvo zaželi, da se izvede osobit način mimohoda vojske, pa u tom smislu izdade svojim generalima zapovijedi. A pošto sam kod toga i ja morao sudjelovati, odredi car, da mi se privremeno oslobodi lijeva noga, to jest, da se otključa onih 36 katanaca i skine 90 lanaca. No morao sam se časnom riječi obvezati, da ću se po svršenom mimohodu vratiti na svoje pređašnje mjesto. Moje sudjelovanje je bilo u ovome: morao sam raskoračenih nogu stati posred velike vojne poljane, što no je ležala van grada i zapremala nekoliko kvadratnih metara, dakle je bila ogromna. Između mojih nogu prolazila je u uzornom mimohodu, pod vodstvom svojih ficira i generala, jedna trećina sveukupne vojne sile smještene u gradu. Bilo je tu oko tri tisuće pješaka i više satnija konjaništva. Samo je njegovo veličanstvo s caricom i cijelim štabom vojske na uzvišenoj tribini pratilo taj mimohod. Barjaci su vijorili, trublje orile, konji poigravali pod zvucima vojnih koračnicâ, a vojska je prolazila među mojim nogama. Ja sam stajao nepomično, kao orijaški slavoluk, držeći iz poštovanja k njihovim veličanstvima, svoj šešir u lijevoj ruci. Narod se divio toj zamisli njegovog veličanstva, svojoj nepobjedivoj oružanoj snazi, te je klicao od oduševljenja.

Moje je držanje bilo puno dostojanstva i strahopočitanja prama caru: osim toga sam održao riječ i vratio se, nakon obavljene smotre, na svoje mjesto k staromе hramu. Sve to sklone milostivoga cara, te odluči, da mi dadne punu slobodu.

Nije to bilo jednostavno. Održala su se tu mnoga vijećanja, savjetovanja, trebalo mnogo razmišljanja i mudrosti. Konačno sastave najumniji pravnici odugačak ugovor, što sam ga morao potpisati. U njemu sam se obvezao na razne službe i dužnosti, na razna ograničenja i opreze. Među njima je bila i obveza, da ću biti carev saveznik u ratu, ako ga napadne njegov din-dušmanin, kralj otočnog kraljevstva Blefusku. Vidjet ćete, kako sam tu pomogao svojim sitnim gostoprimcima.

Od obveza carske vlade spram mene, u tom ugovoru, najvažnija je ta, da se »gora-čovjeku imade dnevno davati toliko hrane, koliko je potrebito za 1724 podanika Našeg Carskog Veličanstva.« Tu su mjeru izračunali liliputanski prehrambeni stručnjaci. A zaista mi je i dostajala.

Tako sam dakle ponovno stekao punu slobodu, a bio sam siguran za svoju prehranu.

III.

MOJ PRVI I JEDINI RATNI POTHVAT

Prvo što sam, kao slobodan građanin, cara umolio, bijaše dozvola, da obiđem i pregledam glavni grad Mildendos. Car mi to dozvoli. U gradu se narodu objavi, da tog popodneva ne izlazi na ulice, kako gora-čovjek ne bi koga pogazio. Mildendos je imao dvije glavne ulice, koje su u pravom kutu presijecale grad uzduž i poprijeko: Bile su baš toliko široke, te sam mogao svojim stopalima po njima koračati. Od tih pravilnih glavnih ulica odvajale su se isto tako pravilne pokrajne ulice, kojih je bilo nepregledno mnoštvo, kao gusta mreža. Jer se Mildendos protezao u širinu i u dužinu preko 150 metara, a brojao je 500.000 stanovnika. Bio sam samo u košulji, a odložio sam dugački kaput, da ne bih njegovim skutima zahvatio i porušio krovove viših kuća, dimnjake i tornjeve, ili da ne bih s krovova smahnuo znatiželjnike. Jer je po prozorima, balkonima, krovovima sve vrvjelo od sitnoga naroda, kao u najživljem mravinjaku. Svi su me htjeli vidjeti, kako šećem gradom. Tek kad sam sve pregledao i vratio se u svoju nastambu, proglasiše carski činovnici, da može ponovno započeti promet i običajni život po ulicama grada.

Uskoro poslije mog oslobođenja počasti me svojim posjetom prvi tajnik njegova veličanstva. Reče mi, da ga je poslao k meni sâm car, kao već slobodnom čovjeku i svome savezniku. Saopći mi, da carev neprijatelj, kralj otočnog kraljevstva Blefusku, namjerava napasti državu Liliput, pa da ratna mornarica države Blefusku stoji već spremna za napad usidrena u jednoj od svojih ratnih luka. Car me moli, neka bih neprijateljsku mornaricu po mogućnosti spriječio u njenom pothvatu.

Kad sam doznao, da državu Liliput dijeli od otočnog kraljevstva Blefusku samo uski morski tjesnac, a da je dubljina mora u tjesnacu za plime oko 2 metra na najdubljem mjestu, odlučim, da se mojim gostoprimcima odužim.

Odložim dakle odijelo i cipele, te bos i u donjoj odjeći, pregazim za osjeke tjesnac i stignem na obalu otočnog kraljevstva Blefusku. Sakrijem se iza nekog brijega na samoj obali i odanle ugledam, u nedalekoj ratnoj luci, cijelu neprijateljsku ratnu mornaricu u punoj bojnoj opremi i spremnu za napad. Bilo je tu do pedeset velikih ratnih galija i bezbroj sitnijih brodova za borbu i za prevoz kopnenih četa.

Promislim stvar i vratim se opet kući. Tu napravim od gvozdene žice 50 sitnih kuka, te ih navežem na 50 užeta. S tim oruđem krenem slijedećeg dana ponovno spram otočja Blefusku. Ovaj puta se nisam skrivao. Pa kad sam se pred samom lukom iz mora osovio zavlada kod posade ratnih brodova tolika strava i užas, te su svi poskakali s brodova: koji na kopno, koji u more, da bi se plivanjem spasli. Došao sam do same luke, zakvačio velike galije, svaku jednom kukom za provu, pa držeći u ruci 50 užeta, prerezah svojim nožem konope, kojima su brodovi bili vezani za sidra ili za obalu. Tada povučem cijelu ne-

prijateljsku ratnu mornaricu za sobom u otvoreno more i počnem gaziti put Liliputa. Mali su se ratnici sa obale doskora bili snašli, te su, dok sam ja kvačio kuke za brodove i rezao konope od sidara, sasuli na me tuču sitnih strelicâ, koje su mi se stale zabadati u kožu na licu i na rukama, te mi zadavale veliku bol. Ja sam sve to trpio i pretrpio, samo da bih mom malom narodu i dobrostivom vladaru uštedio strahote rata.

Kad sam se, tegleći za sobom slavni ratni plijen, primicao obali Liliputa, već su carski uhode bili dojavili moj uspjeh, te me na obali dočeka silan narod, sa samim njegovim carskim veličanstvom na čelu. Narod je klicao, žene su plakale, zastave su vijorile, šeširi letjeli uzduhom, a sam car visoko je uzdigao svoje carsko žezlo i jabuku u znak pozdrava i priznanja. Opasnost je minula, Liliput je jednim potezom spašen, a Blefusku jednim udarcem pobijeđen.

Nekoliko dana poslije ovog sudbonosnog udarca stiže u Mildendos veliko i svečano poslanstvo kralja otočnog kraljevstva Blefusku, da moli mir.

Dok je još poslanstvo kralja od Blefusku pregovaralo u Mildendosu o miru, dade me njegovo veličanstvo car od Liliputa potajno pozvati k sebi. Tu mi predloži, neka ponovno krenem na otočje Blefusku, te neka neprijatelju otmem još i sav ostatak njegovih brodova, tako da bi kraljevstvo Blefusku ostalo bez svake mornarice, te bi se moralo posve podložiti Liliputu i potpalo bi pod njegovu carsku vlast. Meni se taj prijedlog učini vrlo neumjesnim. Jer zašto bi se narod, inače hrabar, zasužnjio i lišio svoje samostalnosti, lih radi gramzljivosti i slavohleplja susjednog vladara, koji slučajno raspolaže tako izvanrednom snagom, kao što je moja? Ja sam njegovom veličanstvu, u doličnoj formi, izrekao tu svoju misao. Car se namrštio i hladno me otpustio. Odmah sam uvidio, da je nije odobrio. No nije u tom smjeru od mene ništa više tražio. Doskora se sklopi mir s izaslanicima kralja otočnog kraljevstva Blefusku. Mir je bio častan za obje strane. Za taj pravedni mir imao sam i ja neke zasluge, jer sam pokucao na blago srce i na visoki razum njegovog carskog veličanstva, cara od Liliputa. Njegovo veličanstvo je dostojalo uvažiti i usvojiti moje izvode, da je bolji častan mir, nego dugačak rat; da je neprijatelj dosta kažnjen i oslabljen gubitkom svoje mornarice i t. d. Sve to dakako s onim žalcem u duši, što sam mu bio odbio želju, da neprijatelju otmem i sav ostatak brodova.

Za ovo moje zauzimanje oko časnog mira saznao je i kralj otočnog kraljevstva Blefusku, pa mi je po svojim poklisarima poslao visoko odlikovanje i pozvao me, da posjetim njega i njegovu državu. Upitao sam svoga cara, smijem li primiti odlikovanje i taj časni poziv, a njegovo veličanstvo mi je udostojalo podijeliti tu dozvolu.

Vidjet će se kasnije, kako mi je taj poziv spasao očnji vid, pa i sam život.

IV.

IMAM NAMJERU DA NAPIŠEM JOŠ JEDNU KNJIGU O LILIPUTU.

Čujte kako sam tamo živio i kako sam konačno pao u nemilost.

U Mildendosu i Liliputu započe opet običajan, miran život. Predugačka bi se knjiga učinila, kad bih vam htio opisati sve dobre i plemenite zakone i običaje tog sićušnog naroda. Ali i mane što su se ugnijezdile uslijed stranačkih borba i ljudske gramzljivosti.

Strog, ali plemenit uzgoj djece; strogi i pošteni zakoni; čista ćudoredna osnova svih javnih ustanova, baština su starih dobrih običaja u Liliputu. A neke nastranosti, kao što su na primjer: spomenuto plesanje na užetu, preskakivanje preko carskoga pruta, pa neuzdržljivost u prohtjevima za proširenjem vlasti i imetka, posljedica su prevelika blagostanja i napuštanja starih, dobrih običaja u zadnja dva, tri naraštaja.

No pošto sam odlučio, da napišem još posebnu knjigu o liliputanskom karakteru, o životu i običajima u Liliputu, ne ću zasad o tome više duljiti. Još ću vam samo ukratko opisati, kako sam ja sâm živio među tim sićušnim ljudima, punih devet mjeseci.

Trebalo me odjenuti. Moje odijelo i rublje bilo je izmrljano i poderano od onog brodoloma »ANTILOPE«, od silnog veslanja, plivanja i gaženja po moru. Zato je odmah poslije mog potpunog oslobođenja carsko vijeće odredilo, da mi se sašiju košulje i odijelo. Neka se nitko ne čudi, da se tim pitanjima bavilo samo carsko vijeće. Nije to za moje male gostoprimce bilo ni lako ni jeftino poduzeće.

Najprije se dalo na posao 200 švelja, da mi sašiju košulje. Legao sam na zemlju, da mi uzmognu uzeti mjeru. Nekoliko ih se uspelo na me. Jedna mi je stajala na vratu, druga poviše koljena, pa su napele uže; a treća je rifom (od 3 cm.) mjerila dužinu. Zatim su mi izmjerile obujam palca, te izjavile: »Hvala vam. Više vas ne trebamo!« Kako sam već spomenuo, Liliputanci su domišljat narod, pa su već odavna ustanovili, da ručni zglob nad šakom imade dvostruki obujam palca, a vrat da ima dvostruki obujam ručnog zgloba; konačno da dvostruki obujam vrata daje obujam pojasnice. I tako su mi te sićušne krojačice, na osnovu spomenutog računa i po uzoru stare moje košulje, što sam im je razastro po zemlji, sašile košulje, kakovih, ni po mjeri ni po ljepoti, nikad u životu nisam imao. Razumije se, da su najprije morale liliputansko platno sašiti u više naslaga, jednu povrh druge, jer je i najdeblje njihovo domaće platno tanje od najtanjeg našeg vela. Osim košulja, sašile su mi još plahte, stoljnjake i ubruse. Dobro je to zapamtiti, jer mi je ta rubenina u jednom otsudnom času života bila od velike koristi.

Za šivanje odijela odredi vlast tri stotine krojača, iz svih krajeva Liliputa. I oni su najprije morali zajedno sašiti više naslaga sukna, jer je i najdeblje

njihovo sukno bilo tanano, kao kod nas nježna svila. Vozari su dopremili nenebrojene bale istobojnoga sukna, a krojači su iz tih bala najprije sašili veće plohe suknenih komada. Iz njih su kasnije složili kaput, kao umjetni mozaik, ali iste boje.

Samo uzimanje mjere za kaput bilo je puno poteškoća, pa gotovo i pogibeljno za život onih krojača, koji su mjerili. Zato su mjeru uzimali samo mladi krojači, koji su se znali dobro verati, dok su starci prišivali slojeve sukna, krojili i obavljali poslove na zemlji. Kod uzimanja mjere morao sam kleknuti na zemlju. Radnici su prislonili visoke ljestve o moja ramena, s prednje i sa stražnje strane. Ponajprije uzeše krojači mjeru za duljinu kaputa i to tako, da su s ramena do zemlje spustili uže s navezanom olovnom osovnicom na kraju, pa su kasnije to uže izmjerili. Zatim su se razmiljili po meni, mjereći razne dijelove kaputa: neki su mi se uvukli u džepove, drugi u rukave, kako bi ih izmjerili, nekima sam morao podmetnuti nalećе dlana, s kojega su mjerili opseg donjeg otvora rukava, neki su opet napinjali uže, kako bi mi ustanovili opseg kaputa o pojasu.

Moram naglasiti, da im je posao bio točan i savjestan, pa sam uslijed toga, gotovo za cijelog svog slobodnog boravka u Liliputu, bio vazda vrlo uredno i dostojno odjeven.

Jednog dana izjavi njegovo veličanstvo želju, da prisustvuje zajedno s previšnjom Svojom obitelji mome objedu. Bio sam sretan, što ću moći primiti tako visoke goste. Carski sluge dopremiše prijesto s baldahinom. Ja ga dignem i smjestim uz rub stola, pričvrstivši prije toga na rubu letvicu, da se ne bi, slučajno, tkogod od visokih gostiju unesrećio, padom sa stola. Kad je stigla carska obitelj, u raskošnim kočijama, sagnem se, te podignem, pun strahopočitanja, njegovo i njezino veličanstvo, pa mlade careviće na moj stol. Car i carica sjedoše na svoja prijestolja, a carevići stanu uz njihove skute. Tad započe moj objed, o kome moram govoriti nešto opširnije.

Imao sam tri stotine kuhara, koji su mi spremali jelo. Živjeli su, sa svojim obiteljima, u malim, udobnim kućicama, izgrađenima oko mog nastana. Svaki je od njih morao spremiti po dvije zdjele za obrok. U vrijeme obroka uzeo bih dvadesetoricu, što su se bavili samo prestiranjem i dvorbom kod stola, te bi ih podigao na stol; stotina ih je stajala na zemlji i nosila hranu: neki su držali zdjele pune mesa, drugi košare s kruhom, treći su prtili na leđima burad s vinom i drugim pićem. Ona dvadesetorica sa stola povukla bi, na moj mig, hranu ili piće na stol, i to pomoću užeta i vretena, nalik onima u našim zdencima. Zatim bi mi preko stola donosili veće zdjele na posebnim nosilima, manje zdjele na glavi ili na rukama. Jedna njihova zdjela bila mi je baš zalogaj, a bure vina dobar gutljaj. Uz to bih pojeo, u svakom zalogaju, po dva ili tri njihova hljepca.

Previšnja obitelj se s dostojanstvom čudila ovom neobičnom prizoru. Carevići su uživali, pa se pokatkad — protiv dvorske etikete — i nasmiješili. Samo

je Flimnap, ministar carske riznice, kasnije upotrebio ovu zgodu, da me konačno caru omrazi.

Bio je on stari moj neprijatelj. Sad je caru napunio uši, kako će te silne količine namirnica — 1724 liliputanska obroka dnevno — iscrpsti zalihe hrane u zemlji, a isprazniti carske blagajne u riznici. U zemlji će nastati glad, nastat će privredna kriza, pa lako može doći i do prevrata, koji bi, sačuvaj bože, mogao postati pogibeljnim po sam svijetli prijestol njegova veličanstva. K tome je dodao, da ja i nisam prijatelj njegova veličanstva i liliputanskog naroda, jer da sam se kradomice sastajao s poklisarima kralja kraljevine Blefusku (što nije bila istina). Njegovim klevetama pridruži se i Bolgolam, veliki admiral i zapovjednik sveukupne mornarice carstva Liliput, koji me zamrzio od onog dana, kad sam zarobio neprijateljsku mornaricu. Jer time sam pomračio njegovu slavu. Škrtost, zavist, slavohleplje ovih mojih neprijatelja potsjeti i samog cara, kako sam mu ono bio otklonio, da državi Blefusku otmem i ostatak njenih brodova i da je posve zasužnjim.

Na dvoru su se počele držati tajne sjednice, krunska vijeća, povjerljiva savjetovanja, koja su bila uperena protiv mene.

Samo sreća mi je pomogla, te sam sve to doznao. Imao sam i u carskom vijeću vjernog prijatelja, malog Liliputanca, čije ime ne ću odati. Jednog dana dođe on potajno k meni, ne mi reče, da je protiv mene podignuta optužnica radi veleizdaje, jer da sam stajao i da sad još stojim u sporazumu i vezi s neprijateljskom državom Blefusku. Reče mi, da sam ne samo optužen, već da mi je i kazna određena: izbosti će mi se oči. Moji su neprijatelji zahtijevali smrtnu kazan, no prijatelji su moji ishodili u cara milost, da mi ostane život, a da mi se, samo, izbodu oči. Međuto — reče mi prijatelj — postoji još i posve tajni zaključak, da će mi početi hranu davati u sve manjim količinama, tako da pomalo uginem od gladi.

Kad sam to čuo, sve misli u jedno smislim i odlučim, da ću poći u državu Blefusku, jer imam od svog cara dozvolu, da mogu posjetiti kralja otočnog kraljevstva. Tu svoju odluku saopćim pismom carskom tajniku i krenem na put, ne čekajući odgovora.

U jednoj od sjevernih ratnih luka Liliputa odriješim jednu od najvećih ratnih galija, u nju utovarim odijelo, rubeninu, cipele i ostatak mojih stvari, pa krenem bos, gologlav i u donjoj odjeći u more. Gazio sam preko tjesnaca, tegleći za sobom svoj tovar u ratnoj galiji.

V.

BIJEG U BLEFUSKU.

Kako sam se spasio i vratio u domovinu.

Svoj put preko morskog tjesnaca i dolazak na otočje Blefusku ne ću pobliže opisivati. Ma da sam došao nenavješten, u tili se čas pronio otočjem

glas o mom dolasku. Kralj i njegov dvor, vojska i narod, sve se zgrnulo put obale, da dade oduška svojoj radosti zbog moje posjete i da me što ljepše dočeka.

U gostoprimstvu stanu se natjecati sa samim Liliputancima. Tek kod njih nisam imao nastambe, već sam morao noćivati na zemlji, pod vedrim nebom, zamotan tek u svoj gunj. Još me mučila misao, ne će li moji najnoviji neprijatelji poduzeti diplomatske korake kod kralja države Blefusku, pa mu zaprijetiti tako, te bi on možda bio prisiljen, da me ponovno zasužnji i predade.

Kako sam kasnije doznao, bio je taj moj strah opravdan. Zaista je carska vlada iz Liliputa poslala svog posebnog opunomoćenog poslanika, koji je u vrlo učtivoj, ali i odrešitoj poruci, zatražio, da me u Blefusku ponovno sputaju, i da me svezana predadu posebnom izaslanstvu, koje će u tu svrhu stići iz Liliputa.

Moram priznati, da su Blefuskanci u tom slučaju dali viteški odgovor: da oni nisu naučili predavati svojih gostiju; neka Liliputanci sami dođu po me, ako hoće da osjete oštrice mačeva junaka iz Blefusku.

Vidio sam, da bi moj daljnji boravak u Blefusku mogao postati uzrokom novih neprijateljstava među ta dva susjedna patuljasta carstva. U Liliput se nisam htio vratiti, pa sam tako jednog popodneva, neodlučan, stajao na morskoj obali. Odjednoč ugledam, kako pučinom pliva nešto oveliko, crno, kao da je izvrnut čun običnih, ljudskih razmjera. Vjetar i valovi gonili su taj predmet prema kraju. I doista: uskoro jasno razaberem, kako se na valovima ziba i k obali primiče, gonjen vjetrom, izvrnut čun. Vjerojatno ga je morska bura otkinula s užeta nekog jedrenjaka, koji je onuda plovio.

U tren oka stvorim odluku. Popraviti ću taj čun, priudesiti malu katarku, skrojiti i sašiti jedro od one rubenine, što sam je ponio iz Liliputa, namotati konope, te krenuti s tom lađicom u more. Pa kud me sreća ili nesreća nanese.

Svoju odluku saopćim njegovom veličanstvu kralju otočnog kraljevstva Blefusku. On me najprije pokuša odvratiti od moje nakane i nagovoriti me, da ostanem za vazda njegovim gostom. No moje iskustvo s krunjenim glavama i njihovim dvorjanicima bilo je i suviše svježe i suviše gorko. Ja mu zahvalim na previšnjem, milostivom pozivu, ali ga, u svoj poniznosti, odbijem. Kralj me nije silio.

Što više: dadne mi svoje zanatlije, brodograditelje i užare, da mi budu na pomoć kod mojih priprema za put. Doskora je moj čun bio posve u redu i za put opremljen. Kad sam sjeo u nj i razapeo jedro a lagani ga vjetrić s obale stao nositi od kraja prama pučini, stajahu kralj i kraljica od Blefusku na visokoj tribini, okruženi vojskom i narodom, te mi milostivo odmahivahu na oproštaj.

Kako su bili sitni, sićušni, poput mog srednjeg prsta na ruci, doskora mi nestadoše iz vida. Moja je lađica odmicala sve brže i brže, u sjevernom pravcu. Bio sam na pučini Oceana.

Znao sam, da na toj maloj lađici, pa usred oceana, moram poginuti, ako me uskoro ne stigne koji oveći brod.

Predao sam se sudbini.

Ploveći tako dan i po, s dobrim vjetrom i po mirnom moru, ugledam, na obzorju, orise velikog jedrenjaka s tri jarbola. Nisam znao, hoće li i oni s jedrenjaka zapaziti moju malu lađicu. Ona se iz njihove daljine vjerojatno vidjela tek kao sitna crna ili bijela točkica. Zavisilo je to od rasvjete.

Ustremio sam svoje poglede onamo, kao u svoj spas. Odjednom začujem hitac iz topa, a na jarbolu broda ukaza se velika zastava. Zapazili su me! Spustiše jedra, a moja se lađica, uz povoljan vjetar, brzo primicala mome spasu. Kolika li je tek bila moja radost, kad sam došao bliže i raspoznao, da je ono na jarbolu — engleska zastava, zastava moje domovine.

Doskora me primiše na brod. Ne ću opisivati tog primitka, niti daljnjega mog putovanja na jedrenjaku.

Dana 13. travnja 1702., poslije šest mjeseci plovidbe, stignemo u Englesku.

*

Nitko, u mojoj dragoj domovini, ne bi bio vjerovao mojoj pripovijesti o doživljajima u Liliputu. Ali sam ja na to mislio već kad sam ostavljao Liliput. Liliputanskih patuljaka nisam htio nositi sa sobom, jer ne bi bilo časno, da uzaptim slobodne ljude i da ih, protiv njihove volje, nosim iz njihove domovine. Ali sam zato stavio u džepove 6 krava i dva bika, te šest ovaca i dva ovna. Uzeo sam i svežnjić sijena, te vrećicu zrnate hrane. Sve sam to smjestio u lađicu, s kojom sam krenuo iz Blefusku. S onim sijenom i zrnom prehranio sam ih, dok ne stigosmo na engleski jedrenjak. A tamo sam već lako našao podesne hrane za njih.

Pa kad sam one sitne svoje preživače stao ispuštati u blizini Londona, u parku od Greenwicha, da se napasu, nastade među mojim zemljacima pravo hodočašćenje onamo. Narod je grnuo sa svih strana, da vidi te kravice visoke jedva 8—10 cm, pa te ovčice velike kao dobar miš, kako pasu. Sad su mi, dakako, svi vjerovali, kad sam im pripovijedao o Liliputancima. Zasluživao sam tim načinom mnogo više, nego negda kao liječnik u Londonu, a kad sam ponovno kretao na put, prodao sam svoje stado i krdo za šest stotina funti!

*

Sav zasluženi novac — ukupno oko 1500 funti — ostavio sam ženi i djeci.

Ja sam, vrlo brzo za tim, ponovno krenuo na more. Ovaj sam puta gore prošao, jer sam zalutao k orijašima. Kod njih sam bio velik od prilike kao žaba.

No o tome drugi puta.

K o n a c

BEOGRADSKI GRAFIČKI ZAVOD